Dokument ten służy wyłącznie do celów dokumentacyjnych i instytucje nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jego zawartość

►**B** **DYREKTYWA 2003/54/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**

z dnia 26 czerwca 2003 r.

dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 96/92/WE

(Dz.U. L 176 z 15.7.2003, str. 37)

zmieniona przez:

		Dziennik Urzędowy		
		nr	strona	data
►**M1**	Dyrektywa Rady 2004/85/WE z dnia 28 czerwca 2004 r.	L 236	10	7.7.2004
►**M2**	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/3/WE z dnia 15 stycznia 2008 r.	L 17	6	22.1.2008

▼B

DYREKTYWA 2003/54/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z dnia 26 czerwca 2003 r.

dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 96/92/WE

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 47 ust. 2, art. 55 i 95,

uwzględniając wniosek Komisji ([1]),

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ([2]),

uwzględniając konsultacje przeprowadzone z Komitetem Regionów,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ([3]),

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Dyrektywa 96/92/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 19 grudnia 1996 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej ([4]) wniosła istotny wkład do działań zmierzających do stworzenia rynku wewnętrznego energii elektrycznej.

(2) Doświadczenie zebrane w trakcie wykonania niniejszej dyrektywy wskazuje, że korzyści, jakie mogą pojawić się wraz z wprowadzeniem rynku wewnętrznego energii elektrycznej, polegają na zwiększeniu wydajności, spadku cen, wyższych standardach obsługi i zwiększonej konkurencyjności. Pozostają jednak istotne braki i możliwość poprawy funkcjonowania rynku, w szczególności potrzebne są konkretne przepisy dla zapewnienia jednakowych warunków działania w sferze wytwarzania energii elektrycznej i zmniejszenia ryzyka dominacji rynkowej i zachowań grabieżczych, zapewniając niedyskryminacyjne taryfy przesyłowe i dystrybucyjne poprzez dostęp do sieci na podstawie taryf opublikowanych przed ich wejściem w życie oraz zapewniając ochronę praw małych i słabych odbiorców, jawność informacji dotyczących źródeł energii dla wytwarzania elektryczności, a także odniesienie do źródeł, gdzie to możliwe, podając informację dotyczącą ich wpływu na środowisko.

(3) Rada Europejska na szczycie w Lizbonie w dniach 23 i 24 marca 2000 r. wezwała do podjęcia pilnych działań zmierzających do stworzenia rynku wewnętrznego zarówno w sektorze energii elektryczne, j jak i w sektorze gazu, a także do przyśpieszenia liberalizacji w tych sektorach w celu osiągnięcia w pełni działającego rynku wewnętrznego. Parlament Europejski, w swej rezolucji z dnia 6 lipca 2000 r. w sprawie drugiego sprawozdania Komisji dotyczącego stanu liberalizacji rynków energetycznych, wezwał Komisję do przyjęcia szczegółowego harmonogramu prowadzącego do osiągnięcia dokładnie zdefiniowanych celów zmierzających do stopniowej, ale całkowitej liberalizacji rynku energetycznego.

(4) Wolności, jakie Traktat gwarantuje obywatelom Europy – swobodny przepływ towarów, swoboda świadczenia usług i swoboda przedsiębiorczości – są możliwe jedynie w warunkach całkowicie otwartego rynku, który pozwala wszystkim odbiorcom na swobodny wybór ich

([1]) Dz.U. C 240 E z 28.8.2001, str. 60 oraz Dz.U. C 227 E z 24.9.2002, str. 393.
([2]) Dz.U. C 36 z 8.2.2002, str. 10.
([3]) Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 13 marca 2002 r. (Dz.U. C 47 E z 27.2.2003, str. 350), wspólne stanowisko Rady z dnia 3 lutego 2003 r. (Dz.U. C 50 E z 4.3.2003, str. 15) oraz decyzja Parlamentu Europejskiego z dnia 4 czerwca 2003 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).
([4]) Dz.U. L 27 z 30.1.1997, str. 20.

▼B

dostawców, a wszyscy dostawcy mają swobodę zaopatrywania swoich odbiorców.

(5) Podstawowe przeszkody w osiągnięciu w pełni działającego i konkurencyjnego rynku wewnętrznego są związane między innymi z kwestiami dostępu do sieci, problemami taryfikacji i różnymi stopniami otwarcia rynku w poszczególnych Państwach Członkowskich.

(6) W odniesieniu do funkcjonowania konkurencji dostęp do sieci musi być niedyskryminacyjny, przejrzysty i uczciwie wyceniony.

(7) W celu zakończenia procesu tworzenia rynku wewnętrznego energii elektrycznej sprawą najwyższej wagi jest niedyskryminacyjny dostęp do operatora systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego. Operator systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego może obejmować jedno przedsiębiorstwo lub więcej.

(8) W celu zapewnienia skutecznego i niedyskryminacyjnego dostępu do sieci za właściwe uznaje się rozwiązanie, w którym systemy przesyłowe i dystrybucyjne są prowadzone przez podmioty prawnie odrębne w przypadku istnienia przedsiębiorstw zintegrowanych pionowo. Komisja powinna oceniać środki skutku równoważnego, opracowane przez Państwa Członkowskie, dla osiągnięcia celu tego wymogu, a gdzie stosowne, Komisja powinna przedstawiać propozycje wprowadzenia zmian w niniejszej dyrektywie. Uznaje się również za właściwe, aby operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych mieli skuteczne prawo do podejmowania decyzji odnoszących się do środków koniecznych dla utrzymania, działania i rozwoju sieci, jeżeli dane środki są własnością i są użytkowane przez przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo. Konieczne jest również zapewnienie niezależności operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych, w szczególności w odniesieniu do ich działalności w obszarze wytwarzania i dostarczania energii elektrycznej. Z tego też względu między każdą firmą produkującą/dostarczającą energię elektryczną a operatorami systemów przesyłowych i operatorami systemów dystrybucyjnych musi znaleźć się niezależna struktura zarządzająca.

Jednakże istotne jest rozróżnienie między taką odrębnością prawną i podziałem własności. Odrębność prawna nie pociąga za sobą zmiany własności aktywów i nie stoi na przeszkodzie stosowaniu podobnych lub identycznych warunków zatrudniania we wszystkich przedsiębiorstwach zintegrowanych pionowo. Jednakże powinien zostać zapewniony niedyskryminacyjny proces podejmowania decyzji poprzez środki organizacyjne dotyczące niezależności odpowiedzialnych decydentów.

(9) W przypadku małych systemów usługi pomocnicze mogą być zapewniane przez operatorów systemu przesyłowego (TSOs) połączonych wzajemnie z małymi systemami.

(10) Niniejsza dyrektywa nie dotyczy wprawdzie kwestii własnościowych, należy jednak przypomnieć, że w przypadku przedsiębiorstwa prowadzącego działalność przesyłową i dystrybucyjną i zachowującego oddzielność formy prawnej od przedsiębiorstw prowadzących działalność wytwórczą/dostawczą, wyznaczonymi operatorami systemu mogą być te same przedsiębiorstwa, do których należy infrastruktura.

(11) Dla uniknięcia nakładania nieproporcjonalnych obciążeń finansowych i administracyjnych na małe spółki dystrybucyjne, Państwa Członkowskie powinny mieć możliwość, gdzie konieczne, wyłączyć takie spółki ze spełniania wymogów rozdziału dystrybucji.

(12) Procedury udzielania zezwoleń nie powinny prowadzić do obciążeń administracyjnych nieproporcjonalnych do wielkości i potencjalnego oddziaływania producentów energii elektrycznej.

▼B

(13) Należy podjąć dalsze działania dla zapewnienia przejrzystych i niedyskryminacyjnych taryf za dostęp do sieci. Taryfy te powinno się stosować w odniesieniu do wszystkich użytkowników systemu na zasadach niedyskryminacyjnych.

(14) W celu ułatwienia zawierania umów przez przedsiębiorstwa energii elektrycznej działające w Państwie Członkowskim na dostawę energii elektrycznej dla uprawnionych odbiorców w innym Państwie Członkowskim, Państwa Członkowskie i, jeśli jest to właściwe, krajowe organy regulacyjne powinny dążyć do ujednolicenia warunków i tego samego zakresu uprawnień dla całego rynku wewnętrznego.

(15) Istnienie skutecznych przepisów prawnych, realizowanych przez jeden krajowy organ regulacyjny lub więcej, jest ważnym czynnikiem dla zagwarantowania niedyskryminacyjnego dostępu do sieci. Państwa Członkowskie określają funkcje, kompetencje i uprawnienia administracyjne organów regulacyjnych. Jest rzeczą istotną, aby organy regulacyjne we wszystkich Państwach Członkowskich miały ten sam minimalny zakres kompetencji. Organy te powinny mieć kompetencje do ustalania lub zatwierdzania taryf lub, co najmniej, metodę stanowiącą podstawę do obliczania taryf przesyłowych i dystrybucyjnych. Dla uniknięcia niepewności, a także kosztownych i czasochłonnych sporów, taryfy te powinny być publikowane przed ich wejściem w życie.

(16) Komisja zasygnalizowała swój zamiar powołania Europejskiego Organu Regulacyjnego Energii Elektrycznej i Gazu, który stworzyłby odpowiedni mechanizm doradczy propagujący współpracę i koordynację działań krajowych organów regulacyjnych w celu promowania rozwoju rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu, a także przyczyniania się do jednolitego stosowania, we wszystkich Państwach Członkowskich, zaleceń ustanowionych w niniejszej dyrektywie i dyrektywie 2003/55/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego ([1]) i w rozporządzeniu (WE) nr 1228/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej ([2]).

(17) W celu zapewnienia skutecznego dostępu do rynku wszystkim uczestnikom rynku, łącznie z nowymi podmiotami, konieczne są niedyskryminacyjne i odzwierciedlające koszty mechanizmy wyrównawcze. W chwili, kiedy rynek energii elektrycznej stanie się dostatecznie płynny, cel ten powinien być osiągnięty poprzez ustanowienie przejrzystego mechanizmu rynkowego dostaw i zakupu energii elektrycznej koniecznych w ramach wymagań wyrównawczych. W sytuacji braku takiego płynnego rynku, krajowe organy regulacyjne powinny odgrywać aktywną rolę w zapewnianiu, że taryfy wyrównawcze są niedyskryminacyjne i odzwierciedlające koszty. Równocześnie należy zapewnić właściwe środki zachęcające dla zrównoważenia dopływu i poboru energii elektrycznej w sposób niestanowiący zagrożenia dla systemu.

(18) Krajowe organy regulacyjne powinny być w stanie ustalać lub zatwierdzać taryfy lub metody stosowane do wyliczania taryf, w oparciu o propozycje operatora systemu przesyłowego lub operatora(-ów) systemu dystrybucyjnego, lub w oparciu o propozycje uzgodnione między tym operatorem(-ami) i użytkownikami sieci. Realizując te cele, krajowe organy regulacyjne powinny zapewnić taryfy przesyłowe i dystrybucyjne niemające charakteru dyskryminacyjnego i odzwierciedlające koszty; powinny także uwzględniać długoterminowe marginalne koszty sieci, których można uniknąć za pomocą rozproszonego wytwarzania oraz środków zarządzania popytem.

([1]) Dz.U. L 176 z 15.7.2003, str. 57.
([2]) Dz.U. L 176 z 15.7.2003, str. 1.

▼B

(19) Cały wspólnotowy przemysł i handel, łącznie z małymi i średnimi przedsiębiorstwami, a także wszyscy obywatele Wspólnoty korzystający z gospodarczych przywilejów rynku wewnętrznego powinni także móc korzystać z wysokiego poziomu ochrony konsumentów; ponadto w szczególności gospodarstwa domowe a także tam, gdzie Państwa Członkowskie uznają to za stosowne, małe przedsiębiorstwa, powinny móc korzystać z gwarancji administracji publicznej, szczególnie w odniesieniu do bezpieczeństwa dostaw i rozsądnych taryf, ze względu na uczciwość, konkurencyjność i, pośrednio, w celu stworzenia nowych miejsc pracy.

(20) Odbiorcy energii elektrycznej powinni mieć prawo swobodnego wyboru swego dostawcy. Tym niemniej, dla całkowitego osiągnięcia rynku wewnętrznego energii elektrycznej powinno się przyjąć podejście etapowe, dla umożliwienia dostosowania się przemysłu i zapewnienia istnienia właściwych środków i systemów ochrony interesów odbiorców oraz zapewnienia im rzeczywistego i skutecznego prawa wyboru ich dostawcy.

(21) Stopniowe otwieranie rynku na rzecz pełnej konkurencji powinno jak najszybciej usuwać różnice między Państwami Członkowskimi. Należy zapewnić przejrzystość i pewność stosowania niniejszej dyrektywy.

(22) Prawie wszystkie Państwa Członkowskie wybrały przejrzystą procedurę udzielania zezwoleń jako sposób zapewnienia konkurencji na rynku wytwarzania energii elektrycznej. Państwa Członkowskie powinny jednakże zapewnić możliwość zwiększenia bezpieczeństwa dostaw poprzez uruchomienie procedur przetargowych lub procedur równoważnych w przypadku, gdy wystarczająca zdolność wytwórcza energii elektrycznej nie zostanie zbudowana na podstawie procedur udzielania zezwoleń. Państwa Członkowskie powinny mieć możliwość, ze względu na ochronę środowiska i promowanie nowo powstających technologii, składania ofert na nowe zdolności na podstawie opublikowanych kryteriów. Nowe zdolności obejmują między innymi odnawialne źródła energii i łączną produkcję ciepła i elektryczności (CHP).

(23) W interesie bezpieczeństwa dostaw równowaga podaży/popytu w poszczególnych Państwach Członkowskich powinna być monitorowana, z monitoringu powinno powstawać sprawozdanie o sytuacji na poziomie Wspólnoty, przy uwzględnieniu zdolności przesyłowej połączeń wzajemnych między poszczególnymi obszarami. Taki monitoring powinien być przeprowadzony dostatecznie wcześnie dla podjęcia właściwych środków, jeżeli naruszone zostaje bezpieczeństwo dostaw. Budowa i utrzymanie koniecznej infrastruktury sieci, łącznie ze zdolnością przesyłową połączeń wzajemnych, powinna przyczyniać się do zapewnienia stabilnych dostaw energii elektrycznej. Utrzymanie i budowa koniecznej infrastruktury sieci, łącznie ze zdolnością przesyłową połączeń wzajemnych i zdecentralizowanym wytwarzaniem energii elektrycznej, są istotnymi elementami zapewnienia stabilnych dostaw energii elektrycznej.

(24) Państwa Członkowskie powinny zapewniać użytkownikom będącym gospodarstwami domowymi, a także, gdzie Państwa Członkowskie uznają to za właściwe, małym przedsiębiorstwom, prawo do dostarczania im energii elektrycznej o określonej jakości po wyraźnie porównywalnych, przejrzystych i rozsądnych cenach. W celu zapewnienia utrzymania wysokich standardów usługi publicznej we Wspólnocie, Komisja powinna być powiadamiana o wszelkich działaniach podejmowanych przez Państwa Członkowskie dla osiągnięcia celów niniejszej dyrektywy. Komisja powinna regularnie publikować sprawozdanie analizujące działania podjęte na poziomie krajowym dla osiągnięcia celów związanych z usługą publiczną i porównania ich skuteczności, w celu opracowania rekomendacji co do

▼B

środków, jakie należy podjąć na poziomie krajowym dla osiągnięcia wysokich standardów usługi publicznej. Państwa Członkowskie powinny podjąć niezbędne środki dla ochrony słabych odbiorców w odniesieniu do rynku wewnętrznego energii elektrycznej. Takie działania mogą się różnić zależnie od specyficznych warunków w danym Państwie Członkowskim i mogą obejmować szczególne środki w odniesieniu do płatności rachunków za energię elektryczną lub bardziej ogólne środki wprowadzane do systemu zabezpieczenia społecznego. Jeżeli usługa powszechna dostępna jest również dla małych przedsiębiorstw, to środki zapewniające tę usługę mogą być różne w odniesieniu do gospodarstw domowych i małych przedsiębiorstw.

(25) Komisja zasygnalizowała swój zamiar podjęcia inicjatyw, w szczególności dotyczących zakresu dostarczanych oznaczeń, w szczególności sposobu, w jaki informacja o wpływie na środowisko, w kategorii co najmniej wydzielania CO_2 i powstawania odpadów radioaktywnych wynikających z produkcji energii elektrycznej z różnych źródeł energii, mogłaby być dostępna w przejrzystej, łatwo dostępnej i porównywalnej postaci w całej Unii Europejskiej, a także sposobu, w jaki środki podejmowane w Państwach Członkowskich dla kontrolowania dokładności informacji dostarczanych przez dostawców mogłyby być usprawnione.

(26) Przestrzeganie wymogów usługi publicznej jest fundamentalnym wymogiem niniejszej dyrektywy, jest więc rzeczą ważną, aby wspólne minimalne standardy, uznawane przez wszystkie Państwa Członkowskie, zostały określone w niniejszej dyrektywie, która uwzględnia takie cele, jak wspólna ochrona, bezpieczeństwo dostaw, ochrona środowiska i równoważne poziomy konkurencji we wszystkich Państwach Członkowskich. Jest rzeczą ważną, aby wymogi usługi publicznej były interpretowane na poziomie krajowym, uwzględniając uwarunkowania krajowe pod warunkiem przestrzegania prawa wspólnotowego.

(27) Państwa Członkowskie mogą wyznaczyć dostawcę awaryjnego. Takim dostawcą może być dział sprzedaży przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, zajmującego się także dystrybucją, jeżeli spełnia ono wymagania rozdzielności niniejszej dyrektywy.

(28) Środki wprowadzone przez Państwa Członkowskie do osiągnięcia celów spójności społecznej i ekonomicznej mogą obejmować, w szczególności, zapewnienie odpowiednich ekonomicznych środków zachęcających, używając, gdzie właściwe, wszystkich narzędzi krajowych i wspólnotowych. Narzędzia te mogą obejmować mechanizmy zobowiązań dla zagwarantowania koniecznych inwestycji.

(29) W zakresie, w jakim środki podjęte przez Państwa Członkowskie dla spełnienia obowiązku świadczenia usługi publicznej stanowią pomoc państwa na mocy art. 87 ust. 1 Traktatu, istnieje obowiązek informowania o nich Komisję zgodnie z art. 88 ust. 3 Traktatu.

(30) Wymóg powiadamiania Komisji o każdej odmowie udzielenia zezwolenia na budowę nowych zdolności wytwórczych okazał się niepotrzebnym obciążeniem administracyjnym i dlatego powinien zostać zaniechany.

(31) Ponieważ cel proponowanego działania, mianowicie stworzenie w pełni działającego rynku energii elektrycznej w warunkach uczciwej konkurencji, nie może być w wystarczającym stopniu osiągnięty przez Państwa Członkowskie, może zatem, ze względu na zakres i skutki działań, zostać w wyższym stopniu osiągnięty na poziomie Wspólnoty, Wspólnota może zastosować środki zgodnie z zasadą pomocniczości, jak określono w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia tego celu.

▼B

(32) W świetle doświadczeń zebranych w trakcie działania dyrektywy Rady 90/547/EWG z dnia 29 października 1990 r. w sprawie przesyłu energii elektrycznej poprzez sieci przesyłowe ([1]), należy podjąć środki dla zapewnienia jednolitego, niedyskryminacyjnego systemu dostępu do przesyłu, włączając transgraniczne przepływy energii elektrycznej między Państwami Członkowskimi. Aby zapewnić jednolitość w traktowaniu dotyczącym dostępu do sieci energii elektrycznej, również w przypadku tranzytu, ta dyrektywa powinna zostać uchylona.

(33) Ze względu na zakres zmian wprowadzonych do dyrektywy 96/92/WE pożądane jest, aby z uwagi na przejrzystość i racjonalizację zmienić dane przepisy.

(34) Niniejsza dyrektywa dąży do poszanowania fundamentalnych praw i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności przez Kartę Praw Podstawowych Unii Europejskiej,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

Artykuł 1

Zakres stosowania

Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne reguły dotyczące wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i dostaw energii elektrycznej. Ustala ona reguły odnoszące się do organizacji i funkcjonowania sektora energetycznego, dostępu do rynku, kryteriów i procedur mających zastosowanie w zaproszeniach do składania ofert i przyznawania zezwoleń, a także działania systemów.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy:

1) *„wytwarzanie”* oznacza produkcję energii elektrycznej;

2) *„producent”* oznacza osobę fizyczną lub prawną wytwarzającą energię elektryczną;

3) *„przesyłanie”* oznacza transport energii elektrycznej przez połączoną sieć bardzo wysokiego i wysokiego napięcia w celu dostawy do odbiorców końcowych lub do dystrybutorów, nie obejmuje natomiast dostaw;

4) *„operator systemu przesyłowego”* oznacza osobę fizyczną lub prawną odpowiedzialną za działanie, zapewnianie konserwacji i, jeżeli konieczne, rozwój systemu przesyłowego na danym obszarze, a także, gdzie stosowne, za jego połączenia z innymi systemami, a także za zapewnianie długoterminowej sprawności systemu do spełnienia uzasadnionych wymogów przesyłania energii elektrycznej;

5) *„dystrybucja”* oznacza transport energii elektrycznej systemami dystrybucyjnymi wysokiego, średniego i niskiego napięcia w celu dostarczania jej do odbiorców, nie obejmuje natomiast dostaw;

6) *„operator systemu dystrybucyjnego”* oznacza osobę fizyczną lub prawną odpowiedzialną za działanie, zapewnianie konserwacji i, jeśli konieczne, rozwój systemu dystrybucyjnego na danym obszarze, a także, gdzie stosowne, za jego połączenia z innymi systemami oraz za zapewnianie długoterminowej sprawności

([1]) Dz.U. L 313 z 13.11.1990, str. 30. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą Komisji 98/75/WE (Dz.U. L 276 z 13.10.1998, str. 9).

▼B

systemu do spełnienia uzasadnionych wymogów dystrybucji energii elektrycznej;

7) *„odbiorcy”* oznaczają odbiorców hurtowych i odbiorców końcowych energii elektrycznej;

8) *„odbiorcy hurtowi”* oznaczają każdą osobę fizyczną lub prawną, która kupuje energię elektryczną w celu odsprzedaży wewnątrz lub na zewnątrz systemu, w którym działa;

9) *„odbiorcy końcowi”* oznaczają odbiorców kupujących energię elektryczną na własny użytek;

10) *„odbiorcy będący gospodarstwami domowymi”* oznaczają odbiorców kupujących energię elektryczną na potrzeby własnego gospodarstwa domowego z wyłączeniem działalności handlowej lub zawodowej;

11) *„odbiorcy inni niż gospodarstwa domowe”* oznaczają każdą osobę fizyczną lub prawną kupującą energię elektryczną nieprzeznaczoną na potrzeby własnego gospodarstwa domowego i obejmują producentów i odbiorców hurtowych;

12) *„uprawnieni odbiorcy”* oznaczają odbiorców mających swobodę zakupu energii elektrycznej od dostawcy, którego wybrali w rozumieniu art. 21 niniejszej dyrektywy;

13) *„połączenia wzajemne”* oznaczają wyposażenie stosowane do łączenia systemów energii elektrycznej;

14) *„system połączeń wzajemnych”* oznacza system składający się z wielu systemów przesyłowych i dystrybucyjnych połączonych ze sobą za pomocą jednego lub wielu połączeń wzajemnych;

15) *„linia bezpośrednia”* oznacza albo linię elektryczną łączącą wydzielone miejsce produkcji z wydzielonym odbiorcą, albo linię elektryczną łączącą producenta energii elektrycznej i przedsiębiorstwo dostarczające energię elektryczną dla bezpośredniego zasilania ich własnych zakładów, spółek zależnych i uprawnionych odbiorców;

16) *„pierwszeństwo gospodarcze”* oznacza klasyfikację źródeł zaopatrzenia w energię elektryczną zgodnie z kryteriami ekonomicznymi;

17) *„usługi pomocnicze”* oznaczają wszystkie usługi konieczne do działania systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego;

18) *„użytkownik systemu”* oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną dostarczającą lub pobierającą energię elektryczną z systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego;

19) *„dostawa”* oznacza sprzedaż, łącznie z odsprzedażą, energii elektrycznej odbiorcom;

20) *„zintegrowane przedsiębiorstwo energii elektrycznej”* oznacza przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo lub poziomo;

21) *„przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo”* oznacza przedsiębiorstwo lub grupę przedsiębiorstw, których wzajemne relacje są zdefiniowane w art. 3 ust. 3 rozporządzenia Rady (EWG) nr 4064/89 z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw ([1]) ,a dane przedsiębiorstwo/grupa realizuje co najmniej jedną z funkcji przesyłania lub dystrybucji i co najmniej jedną z funkcji wytwarzania lub dostarczania energii elektrycznej;

22) *„przedsiębiorstwo powiązane”* oznacza przedsiębiorstwa powiązane w rozumieniu art. 41 siódmej dyrektywy Rady 83/349/EWG z dnia 13 czerwca 1983 r. wydanej na podstawie art. 44 ust. 2 lit. g) (*) Traktatu w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych ([2])

([1]) Dz.U. L 395 z 30.12.1989, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1310/97 (Dz.U. L 180 z 9.7.1997, str. 1).

(*) Tytuł dyrektywy 83/349/EWG został zmieniony dla uwzględnienia renumeracji artykułów Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską zgodnie z art. 12 Traktatu z Amsterdamu; pierwotnym odnośnikiem był art. 54 ust. 3 lit. g).

([2]) Dz.U. L 193 z 18.7.1983, str. 1. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2001/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 283 z 27.10.2001, str. 28).

▼B

i/lub przedsiębiorstwa stowarzyszone w rozumieniu art. 33 ust. 1 wymienionej dyrektywy, i/lub przedsiębiorstwa należące do tych samych akcjonariuszy;

23) *„przedsiębiorstwo zintegrowane poziomo”* oznacza przedsiębiorstwo spełniające co najmniej jedną z funkcji wytwarzania na sprzedaż lub przesyłania, lub dystrybucji energii elektrycznej, a także zajmujące się inną działalnością poza sektorem energii elektrycznej;

24) *„procedura przetargowa”* oznacza procedurę, za pośrednictwem której planowane dodatkowe zapotrzebowanie oraz konieczność wymiany zdolności wytwórczych są pokrywane poprzez dostawy pochodzące z nowych lub istniejących zdolności wytwórczych;

25) *„planowanie długoterminowe”* oznacza planowanie w perspektywie długoterminowej potrzeby inwestowania w zdolności wytwórcze i przesyłowe oraz dystrybucyjne, w celu zaspokojenia zapotrzebowania systemu na energię elektryczną i zabezpieczenia dostaw energii dla odbiorców;

26) *„mały system wydzielony”* oznacza każdy system, który w 1996 r. osiągnął zużycie mniejsze niż 3 000 GWh, w którym mniej niż 5 % rocznego zużycia jest uzyskiwane poprzez połączenie z innymi systemami;

27) *„mikrosystem wydzielony”* oznacza każdy system, który w 1996 r. osiągnął zużycie mniejsze niż 500 GWh, w którym nie ma połączenia z innymi systemami;

28) *„bezpieczeństwo”* oznacza zarówno bezpieczeństwo zaopatrzenia i dostaw energii elektrycznej, jak i bezpieczeństwo techniczne;

29) *„wydajność energetyczna/zarządzanie popytem”* oznacza globalne lub zintegrowane podejście zmierzające do oddziaływania na ilość i harmonogram zużycia energii elektrycznej w celu zmniejszenia zużycia pierwotnej energii i obciążeń szczytowych poprzez udzielanie pierwszeństwa inwestycjom w środki poprawiające efektywność energetyczną lub inne środki, takie jak nieprzerywalne umowy na dostawy, wobec inwestycji zwiększających zdolność wytwórczą, jeżeli te pierwsze działania są najbardziej skuteczną i efektywną opcją, biorąc pod uwagę ich dodatni wpływ na środowisko wynikający ze zmniejszonego zużycia energii, bezpieczeństwo dostaw i związane z tym aspekty kosztów dystrybucji energii;

30) *„odnawialne źródła energii”* oznacza odnawialne, niekopalne źródła energii (energia wiatru, energia promieniowania słonecznego, energia geotermalna, energia fal, prądów i pływów morskich, hydroenergia, energia pozyskiwana z biomasy, gazu pochodzącego z wysypisk śmieci, oczyszczalni ścieków i ze źródeł biologicznych (biogaz));

31) *„wytwarzanie rozproszone”* oznacza elektrownię podłączoną do systemu dystrybucyjnego.

ROZDZIAŁ II

OGÓLNE REGUŁY ORGANIZACJI SEKTORA

Artykuł 3

Obowiązek świadczenia usługi publicznej i ochrona odbiorców

1. Państwa Członkowskie, na podstawie swej instytucjonalnej organizacji i w poszanowaniu zasady pomocniczości, zapewniają, że przedsiębiorstwa energetyczne, bez uszczerbku dla ust. 2, działają zgodnie z zasadami niniejszej dyrektywy, w celu osiągnięcia konkurencyjnego, bezpiecznego i trwałego z punktu widzenia ochrony środowiska rynku energii elektrycznej, i nie dyskryminują tych przedsiębiorstw w zakresie praw lub obowiązków.

2. Uwzględniając w pełni odpowiednie przepisy Traktatu, w szczególności jego art. 86, Państwa Członkowskie mogą w ogólnym interesie gospodarczym nałożyć na przedsiębiorstwa sektora

▼B

energii elektrycznej obowiązek świadczenia usługi publicznej, który może odnosić się do bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa dostaw, regularności, jakości i ceny dostaw, a także ochrony środowiska, łącznie z wydajnością energetyczną i ochroną klimatu. Zobowiązania te są jasno określone, przejrzyste, niedyskryminacyjne, sprawdzalne i gwarantują spółkom energetycznym UE równość dostępu do odbiorców krajowych. W odniesieniu do bezpieczeństwa dostaw, wydajności energetycznej/zarządzania popytem i wypełniania celów ochrony środowiska, określonych w niniejszym ustępie, Państwa Członkowskie mogą wprowadzić wykonanie planowania długoterminowego, uwzględniając możliwość, iż o dostęp do systemu ubiegać się będą strony trzecie.

3. Państwa Członkowskie zapewniają wszystkim odbiorcom będącym gospodarstwami domowymi, a także, gdzie Państwa Członkowskie uznają to za stosowne, małym przedsiębiorstwom (mianowicie przedsiębiorstwom zatrudniającym mniej niż 50 osób i mającym obrót roczny lub bilans nieprzekraczający 10 milionów EUR), prawo do korzystania z usługi powszechnej, to znaczy z prawa do dostaw energii elektrycznej o określonej jakości na ich terytorium w rozsądnych cenach, łatwo i wyraźnie porównywalnych i przejrzystych. Dla zapewnienia usługi powszechnej Państwa Członkowskie mogą wyznaczyć dostawcę awaryjnego. Państwa Członkowskie nakładają na spółki dystrybucyjne obowiązek przyłączania odbiorców do ich sieci na warunkach i według taryf ustalonych zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 23 ust. 2. Żadne przepisy niniejszej dyrektywy nie stanowią przeszkody w działaniach Państw Członkowskich zmierzających do wzmocnienia pozycji rynkowej małych i średnich krajowych odbiorców poprzez wspieranie możliwości dobrowolnego łączenia reprezentacji tej klasy odbiorców.

Akapit pierwszy zostaje wprowadzony w sposób przejrzysty i niedyskryminacyjny, a także nie utrudnia otwarcia rynku przewidzianego w art. 21.

4. W przypadku występowania rekompensat finansowych, innych form rekompensat i praw wyłącznych, które Państwo Członkowskie zagwarantowało za wypełnienie zobowiązań wymienionych w ust. 2 i 3, działania te należy przeprowadzić w sposób niedyskryminacyjny i przejrzysty.

5. Państwa Członkowskie podejmują właściwe środki dla ochrony odbiorców końcowych, w szczególności zapewniają wprowadzenie odpowiednich zabezpieczeń chroniących słabych odbiorców, łącznie ze środkami pomagającymi tym odbiorcom uniknąć odłączenia od sieci. W tym kontekście Państwa Członkowskie mogą podejmować środki dla ochrony odbiorców końcowych na odległych obszarach. Państwa Członkowskie zapewniają wysoki poziom ochrony odbiorców, w szczególności w odniesieniu do przejrzystości warunków umów, informacji ogólnych i mechanizmów rozstrzygania sporów. Państwa Członkowskie zapewniają uprawnionym odbiorcom możliwość przełączenia się do nowego dostawcy. W odniesieniu do co najmniej odbiorców będących gospodarstwami domowymi, działania te obejmują działania wymienione w załączniku A.

6. Państwa Członkowskie zapewniają, że dostawcy energii elektrycznej udostępniają odbiorcom końcowym na rachunkach lub wraz z rachunkami, a także w materiałach promocyjnych:

a) udział każdego źródła energii w całkowitej mieszance paliw zużywanych przez dostawcę w poprzednim roku;

b) co najmniej odniesienie do istniejących źródeł informacji, takich jak strony internetowe, na których są publicznie dostępne informacje dotyczące wpływu na środowisko, co najmniej w formie określenia emisji CO_2 i powstawania odpadów radioaktywnych, wynikających z produkcji energii elektrycznej z wykorzystaniem całkowitej mieszanki paliw zużywanych przez dostawcę w poprzednim roku.

▼B

W odniesieniu do energii elektrycznej otrzymanej na drodze wymiany lub przywożonej z przedsiębiorstwa usytuowanego poza Wspólnotą można stosować łączne dane z poprzedniego roku odnoszące się do wymiany energii lub pochodzące z danego przedsiębiorstwa.

Państwa Członkowskie podejmują niezbędne kroki dla zapewnienia rzetelności informacji dostarczanych przez dostawców ich odbiorcom na mocy niniejszego artykułu.

7. Państwa Członkowskie wprowadzają właściwe środki dla osiągnięcia celów spójności społecznej i ekonomicznej i ochrony środowiska; środki te mogą obejmować wydajność energetyczną/zarządzanie popytem i środki do zwalczania zmian klimatu oraz bezpieczeństwo dostaw. Takie środki mogą obejmować w szczególności zapewnianie odpowiednich ekonomicznych środków zachęty używając, gdzie stosowne, wszystkich krajowych i wspólnotowych narzędzi, dla utrzymania i budowy koniecznej infrastruktury sieci, łącznie ze zdolnością połączeń wzajemnych.

8. Państwa Członkowskie mogą zadecydować o niestosowaniu przepisów art. 6, 7, 20 i 22, w zakresie, w jakim ich stosowanie nie stanowi prawnej lub faktycznej przeszkody w wykonywaniu zobowiązań nałożonych na przedsiębiorstwa energetyczne w ogólnym interesie gospodarczym i w zakresie, w jakim nie wpłynęłoby ono na rozwój handlu w stopniu sprzecznym z interesem Wspólnoty. Do interesów Wspólnoty zalicza się, między innymi, konkurencję w odniesieniu do uprawnionych odbiorców zgodnie z niniejszą dyrektywą i art. 86 Traktatu.

9. Państwa Członkowskie powiadamiają Komisję, przy wprowadzaniu w życie niniejszej dyrektywy, o wszystkich środkach zastosowanych dla wypełnienia zobowiązań z tytułu usługi powszechnej i zobowiązań z tytułu świadczenia usługi publicznej, łącznie z ochroną odbiorców i ochroną środowiska, a także ich możliwego wpływu na konkurencję krajową i międzynarodową, oraz czy takie środki wymagają odstępstwa od niniejszej dyrektywy. Państwa Członkowskie powiadamiają Komisję następnie co dwa lata o wszelkich zmianach w tych środkach, niezależnie od tego, czy wymagają one odstępstwa od niniejszej dyrektywy.

Artykuł 4

Monitorowanie bezpieczeństwa dostaw

Państwa Członkowskie zapewniają monitoring zagadnień związanych z bezpieczeństwem dostaw. Jeżeli Państwa Członkowskie uznają to za właściwe, wówczas mogą powierzyć to zadanie organom regulacyjnym określonym w art. 23 ust. 1. Taki monitoring powinien w szczególności obejmować równowagę dostaw i zapotrzebowania na rynku krajowym, poziom oczekiwanego przyszłego zapotrzebowania, przewidywane dodatkowe zdolności w fazie planowania lub budowy, a także jakość i poziom utrzymania sieci oraz środki podejmowane dla pokrycia zapotrzebowania szczytowego i postępowania w przypadku niedoborów dostaw ze strony jednego lub więcej dostawców. Właściwe organy publikują, co dwa lata, najpóźniej do dnia 31 lipca, sprawozdanie omawiające wnioski oparte na wynikach monitoringu tych zagadnień, a także wszelkie środki podjęte lub przewidywane dla rozwiązania problemów, oraz niezwłocznie przesyłają to sprawozdanie Komisji.

Artykuł 5

Reguły techniczne

Państwa Członkowskie zapewniają zdefiniowanie kryteriów bezpieczeństwa technicznego, a także opracowanie i podanie do wiadomości publicznej przepisów technicznych ustanawiających minimalne wymagania techniczne projektowania i działania w zakresie przyłączania do sieci instalacji wytwarzających energię, systemów dystrybucyjnych, urządzeń należących do odbiorców przyłączonych bezpośrednio,

▼B

obwodów łączących i linii bezpośrednich. Tego rodzaju przepisy techniczne zapewniają możliwość współdziałania systemów, są obiektywne i niedyskryminacyjne. Komisja zostaje powiadomiona o tych regułach zgodnie z art. 8 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych oraz reguł dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego ([1]).

ROZDZIAŁ III

WYTWARZANIE

Artykuł 6

Procedura przyznawania zezwoleń na budowę nowych zdolności

1. W odniesieniu do budowy nowych zdolności wytwórczych Państwa Członkowskie wprowadzają procedurę udzielania zezwoleń, która będzie prowadzona zgodnie z obiektywnymi, przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami.

2. Państwa Członkowskie ustalają kryteria dotyczące przyznawania zezwoleń na budowę zdolności wytwórczych na ich terytorium. Kryteria mogą odnosić się do:

a) bezpieczeństwa i ochrony systemu energetycznego, instalacji i urządzeń towarzyszących;

b) ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego;

c) ochrony środowiska;

d) wykorzystania gruntów i lokalizacji;

e) wykorzystania terenów publicznych;

f) wydajności energetycznej;

g) charakteru źródeł energii pierwotnej;

h) szczególnych charakterystyk wnioskodawcy, takich jak możliwości techniczne, ekonomiczne i finansowe;

i) zgodności ze środkami przyjętymi na mocy art. 3.

3. Państwa Członkowskie zapewniają, że w procedurach przyznawania zezwoleń dla małego i/lub rozproszonego wytwarzania są uwzględniane ich ograniczone wielkości i potencjalne oddziaływanie.

4. Szczegółowe kryteria i procedury przyznawania zezwoleń podawane są do wiadomości publicznej. Wnioskodawca jest informowany o przyczynach każdej odmowy przyznania zezwolenia. Przyczyny muszą być obiektywne, niedyskryminacyjne, dobrze uzasadnione i właściwie umotywowane. Wnioskodawca ma możliwość skorzystania z procedur odwoławczych.

Artykuł 7

Przetargi na nowe zdolności

1. Państwa Członkowskie zapewniają, w interesie bezpieczeństwa dostaw, możliwość tworzenia nowych zdolności lub środków wydajności energetycznej/zarządzania popytem poprzez procedurę przetargową lub każdą procedurę równoważną z punktu widzenia przejrzystości i braku dyskryminacji, w oparciu o opublikowane kryteria. Jednakże te procedury mogą być uruchamiane jedynie wtedy, kiedy działania w oparciu o procedurę przyznawania zezwoleń na budowę

([1]) Dz.U. L 204 z 21.7.1998, str. 37. Dyrektywa zmieniona dyrektywą 98/48/WE (Dz.U. L 217 z 5.8.1998, str. 18).

▼B

zdolności wytwórczych lub z punktu widzenia wydajności energetycznej/zarządzania popytem nie są wystarczające dla zapewnienia bezpieczeństwa dostaw.

2. Państwa Członkowskie mogą zapewnić możliwość, w interesie ochrony środowiska i promowania nowopowstałych technologii, składania ofert na nowe zdolności w oparciu o opublikowane kryteria. Taki przetarg może odnosić się do nowej zdolności wytwórczej lub wydajności energetycznej/zarządzania popytem. Jednakże te procedury mogą być uruchamiane jedynie wtedy, kiedy działania w oparciu o procedurę przyznawania zezwoleń na budowę zdolności wytwórczej nie są wystarczające do osiągnięcia tych celów.

3. Szczegóły procedury przetargowej na zdolności wytwórcze i wydajność energetyczną/zarządzanie popytem są publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* co najmniej na sześć miesięcy przed datą zamknięcia przyjmowania ofert przetargowych.

Warunki przetargu są udostępniane każdemu zainteresowanemu przedsiębiorstwu, ustanowionemu na terytorium Państwa Członkowskiego tak, aby dysponowało ono czasem wystarczającym dla złożenia swej oferty.

Dla zapewnienia przejrzystości i wyeliminowania dyskryminacji specyfikacje przetargowe zawierają szczegółowy opis umowy i procedury, jaka ma być przestrzegana przez wszystkich uczestników przetargu, oraz wyczerpujący wykaz kryteriów stosowanych do wyboru oferentów i przyznania umowy, łącznie ze środkami zachęcającymi, takimi jak subwencje stanowiące część oferty. Warunki te mogą także dotyczyć dziedzin określonych w art. 6 ust. 2.

4. W zaproszeniu do składania ofert na wymaganą zdolność wytwórczą uwzględnia się oferty dostaw energii elektrycznej z gwarancjami długoterminowymi od istniejących jednostek wytwórczych, pod warunkiem że pozwolą one pokryć dodatkowe zapotrzebowanie.

5. Państwa Członkowskie wyznaczają organ lub jednostkę publiczną, lub prywatną niezależną jednostkę ds. wytwarzania, przesyłania, dystrybucji lub dostarczania energii elektrycznej, którą może być organ regulacyjny określony w art. 23 ust. 1, które będą odpowiedzialne za organizację, monitorowanie i kontrolę procedur przetargowych określonych w ust. 1–4. Operator systemu przesyłowego może być wyznaczony jako podmiot odpowiedzialny za organizację, monitorowanie i kontrolę procedur przetargowych, jeżeli operator systemu przesyłowego jest całkowicie niezależny, z punktu widzenia stosunków własnościowych, od innych działalności niezwiązanych z systemem przesyłowym. Organ ten lub jednostka podejmuje wszystkie konieczne środki dla zapewnienia poufności informacji zawartych w ofertach.

ROZDZIAŁ IV

DZIAŁANIE SYSTEMU PRZESYŁOWEGO

Artykuł 8

Wyznaczanie operatorów systemu przesyłowego

Państwa Członkowskie wyznaczają lub żądają wyznaczenia przez przedsiębiorstwa posiadające systemy przesyłowe, na okres, jaki jest ustalany przez Państwa Członkowskie, uwzględniając wymogi skuteczności i równowagi gospodarczej, jednego lub więcej operatorów systemu przesyłowego. Państwa Członkowskie czuwają nad tym, aby operatorzy systemu przesyłowego działali zgodnie z art. 9–12.

▼B

Artykuł 9

Zadania operatorów systemu przesyłowego

Każdy operator systemu przesyłowego jest odpowiedzialny za:

a) zapewnianie długoterminowej zdolności systemu w celu spełnienia uzasadnionych wymogów dotyczących przesyłania energii elektrycznej;

b) przyczynianie się do bezpieczeństwa dostaw poprzez odpowiednią zdolność przesyłową i niezawodność systemu;

c) zarządzanie przepływami energii w systemie z uwzględnieniem wymian z innymi wzajemnie połączonymi systemami. W tym kontekście operator systemu przesyłowego jest odpowiedzialny za zapewnienie bezpiecznego, niezawodnego i wydajnego systemu przesyłowego energii elektrycznej, a także za zapewnienie dostępności wszelkich niezbędnych usług pomocniczych w zakresie, w jakim ta dostępność jest niezależna od jakiegokolwiek innego systemu przesyłowego, z którym jego system jest wzajemnie połączony;

d) dostarczanie operatorowi każdego innego systemu, z którym połączony jest jego system, wyczerpujących informacji dla zapewnienia bezpiecznego i wydajnego działania, skoordynowanego rozwoju i współdziałania wzajemnie połączonego systemu;

e) zapewnianie braku dyskryminacji między użytkownikami systemu lub grupami użytkowników systemu, w szczególności na korzyść przedsiębiorstw z nim powiązanych;

f) dostarczanie użytkownikom systemu informacji koniecznych dla zapewnienia im skutecznego dostępu do systemu.

Artykuł 10

Rozdział operatorów systemu przesyłowego

1. Operator systemu przesyłowego, będący częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, jest niezależny, przynajmniej co do formy prawnej, organizacji i podejmowania decyzji, od innych działalności niezwiązanych z przesyłaniem. Reguły te nie tworzą obowiązku oddzielenia własności środków w systemie przesyłowym od przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo.

2. Dla zapewnienia niezależności operatora systemu przesyłowego określonej w ust. 1 obowiązują następujące kryteria minimalne:

a) osoby odpowiedzialne za zarządzanie operatorem systemu przesyłowego nie mogą uczestniczyć w strukturach przedsiębiorstwa energetycznego zintegrowanego pionowo i być odpowiedzialnymi, bezpośrednio lub pośrednio, za bieżące prowadzenie operacji wytwarzania, dystrybucji i dostarczania energii elektrycznej;

b) muszą zostać podjęte właściwe środki, aby zapewnić, że interesy zawodowe osób odpowiedzialnych za zarządzanie operatorem systemu przesyłowego są uwzględnione w sposób pozwalający tym osobom działać niezależnie;

c) operator systemu przesyłowego ma skuteczne prawa podejmowania decyzji, niezależnie od zintegrowanego przedsiębiorstwa energetycznego, odnoszące się do aktywów koniecznych do działania, utrzymania lub rozwoju sieci. Nie powinno to zapobiegać istnieniu właściwych mechanizmów koordynacyjnych, które zapewniają ochronę praw spółki dominującej do nadzoru nad zarządem i działalnością gospodarczą w odniesieniu do rentowności aktywów spółki zależnej, co pośrednio reguluje art. 23 ust. 2. W szczególności umożliwia to spółce dominującej zatwierdzanie rocznego planu finansowego, lub innego instrumentu równoważnego, operatora systemu przesyłowego i ustalenia globalnych limitów poziomów zadłużenia swojej spółki

▼B

zależnej. Reguły te nie pozwalają spółce dominującej na udzielanie ani poleceń dotyczących bieżących działań, ani w odniesieniu do poszczególnych decyzji dotyczących budowy lub modernizacji linii przesyłowych, które nie przekraczają warunków w zatwierdzonym planie finansowym lub innym instrumencie równoważnym;

d) operator systemu przesyłowego opracowuje program zgodności określający środki podjęte dla zapewnienia eliminacji zachowań dyskryminacyjnych a także zapewnienia odpowiedniego monitoringu przestrzegania tego programu. Program określa szczególne obowiązki pracowników dla osiągnięcia tego celu. Roczne sprawozdanie, określające podjęte środki, jest przedkładane, przez osobę lub jednostkę odpowiedzialną za kontrolę zgodności z programem, organowi regulacyjnemu określonemu w art. 23 ust. 1 oraz jest publikowane.

Artykuł 11

Dysponowanie i równoważenie

1. Bez uszczerbku dla dostaw energii elektrycznej w oparciu o zobowiązania umowne, łącznie ze zobowiązaniami wynikającymi ze specyfikacji przetargowych, operator systemu przesyłowego, gdzie spełnia tę rolę, jest odpowiedzialny za dysponowanie instalacjami wytwarzającymi energię elektryczną na swym obszarze i określanie użycia połączeń wzajemnych z innymi systemami.

2. Dysponowanie instalacjami wytwarzającymi energię elektryczną i używanie połączeń wzajemnych jest ustalane na podstawie kryteriów, które mogą być zatwierdzane przez Państwo Członkowskie oraz które muszą być obiektywne, opublikowane i stosowane w sposób niedyskryminacyjny, zapewniający właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego energii elektrycznej. Kryteria te uwzględniają pierwszeństwo gospodarcze energii elektrycznej pochodzącej z instalacji wytwarzających energię elektryczną lub z przesyłania przez połączenia wzajemne, a także ograniczenia techniczne systemu.

3. Państwo Członkowskie może zobowiązać operatora systemu, aby, dysponując instalacjami wytwarzającymi energię elektryczną, przyznawał pierwszeństwo tym instalacjom, które wykorzystują odnawialne źródła energii lub odpady, lub takie, które produkują łącznie ciepło i elektryczność.

4. Państwo Członkowskie może nakazać, z powodu bezpieczeństwa dostaw, aby pierwszeństwo przyznawane było instalacjom wytwarzającym energię elektryczną wykorzystującym do wytwarzania energii miejscowe pierwotne źródła paliw, w wysokości nieprzekraczającej w ciągu roku kalendarzowego 15 % całej ilości energii pierwotnej niezbędnej do wytworzenia energii elektrycznej zużywanej w tym Państwie Członkowskim.

5. Państwa Członkowskie mogą żądać od operatora systemu przesyłowego spełnienia minimalnych standardów utrzymania i rozwoju systemu przesyłowego, łącznie ze zdolnością połączeń wzajemnych.

6. Operatorzy systemu przesyłowego zaopatrują się w energię zużywaną do pokrycia strat i zdolności rezerwowej w ich systemie zgodnie z przejrzystymi, niedyskryminacyjnymi procedurami opartymi na warunkach rynkowych, w każdym przypadku, gdy mają oni do wypełnienia tę funkcję.

7. Reguły, przyjęte przez operatorów systemu przesyłowego dla równoważenia systemu energetycznego muszą być przejrzyste, niedyskryminacyjne i muszą obejmować reguły obciążania użytkowników systemu za brak równowagi energetycznej. Warunki, łącznie z regułami i taryfami, udostępniania takich usług przez operatora systemu przesyłowego są ustalane na podstawie metody zgodnej z art. 23 ust. 2 w sposób niedyskryminacyjny i odzwierciedlający koszty oraz są publikowane.

▼B

Artykuł 12

Zasady poufności w odniesieniu do operatorów systemu przesyłowego

Nie naruszając przepisów art. 18 lub innego obowiązku prawnego nakazującego ujawnianie informacji, operator systemu przesyłowego chroni poufny charakter sensytywnych informacji handlowych, które zgromadził w trakcie swojej działalności. Ujawnione informacje dotyczące jego własnej działalności, które mogą być handlowo korzystne, są udostępniane w sposób niedyskryminacyjny.

ROZDZIAŁ V

DZIAŁANIE SYSTEMU DYSTRYBUCYJNEGO

Artykuł 13

Wyznaczanie operatorów systemu dystrybucyjnego

Państwa Członkowskie wyznaczają lub żądają wyznaczenia przez przedsiębiorstwa posiadające lub ponoszące odpowiedzialność za systemy dystrybucyjne, na okres ustalany przez Państwa Członkowskie, uwzględniając kwestie wydajności i równowagi gospodarczej, jednego operatora systemu dystrybucyjnego lub więcej. Państwa Członkowskie zapewniają, że operatorzy systemu dystrybucyjnego działają zgodnie z art. 14–16.

Artykuł 14

Zadania operatorów systemu dystrybucyjnego

1. Operator systemu dystrybucyjnego utrzymuje bezpieczny, niezawodny i wydajny system dystrybucyjny energii elektrycznej na swoim obszarze z należytym poszanowaniem środowiska.

2. W każdym przypadku powstrzymuje się on od wszelkiej dyskryminacji wobec użytkowników systemu lub kategorii użytkowników systemu, w szczególności na korzyść przedsiębiorstw z nim związanych.

3. Operator systemu dystrybucyjnego dostarcza użytkownikom systemu informacji koniecznych dla zapewnienia im wydajnego dostępu do systemu.

4. Państwo Członkowskie może wymagać od operatora systemu dystrybucyjnego, aby podczas dysponowania instalacjami wytwarzającymi energię elektryczną przyznawał pierwszeństwo tym instalacjom, które wykorzystują odnawialne źródła energii lub odpady lub takie, które produkują łącznie ciepło i elektryczność.

5. Operatorzy systemów dystrybucyjnych zaopatrują się w energię zużywaną do pokrycia strat i zdolności rezerwowej w ich systemie zgodnie z przejrzystymi, niedyskryminacyjnymi procedurami opartymi na warunkach rynkowych, w każdym przypadku, gdy mają oni do wypełnienia tę funkcję. Warunek ten pozostaje bez uszczerbku dla użytkowania energii elektrycznej nabytej zgodnie z umowami zawartymi przed dniem 1 stycznia 2002 r.

6. Jeżeli operatorzy systemu dystrybucyjnego są odpowiedzialni za równoważenie systemu energetycznego, to reguły przyjęte przez nich dla tego celu muszą być obiektywne, przejrzyste, niedyskryminacyjne i obejmować reguły obciążania użytkowników systemu za brak równowagi energetycznej. Warunki, łącznie z regułami i taryfami, udostępniania takich usług przez operatora systemu dystrybucyjnego, są ustalane na podstawie metody zgodnej z art. 23 ust. 2 w sposób niedyskryminacyjny i odzwierciedlający koszty oraz są publikowane.

7. Przy planowaniu rozwoju sieci dystrybucyjnej operator systemu dystrybucyjnego uwzględnia środki związane z wydajnością energetyczną/zarządzaniem popytem i/albo rozproszonym wytwarzaniem,

▼B

które mogą ograniczyć potrzebę modernizacji lub wymiany zdolności wytwórczej.

Artykuł 15

Rozdział operatorów systemu dystrybucyjnego

1. Operator systemu dystrybucyjnego, będący częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, jest niezależny przynajmniej pod względem formy prawnej, organizacji i podejmowania decyzji od innych działalności niezwiązanych z dystrybucją. Reguły te nie tworzą obowiązku oddzielenia własności środków w systemie dystrybucyjnym od przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo.

2. Oprócz wymagań określonych w ust. 1, operator systemu dystrybucyjnego, będący częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, jest niezależny przynajmniej pod względem organizacji i podejmowania decyzji od innych działalności niezwiązanych z dystrybucją energii. Dla spełnienia tego warunku obowiązują następujące kryteria minimalne:

a) osoby odpowiedzialne za zarządzanie operatorem systemu dystrybucyjnego nie mogą uczestniczyć w strukturach przedsiębiorstwa energetycznego zintegrowanego pionowo i być odpowiedzialnymi, bezpośrednio lub pośrednio, za bieżące wytwarzanie, przesyłanie i dostarczanie energii elektrycznej;

b) muszą zostać podjęte właściwe środki dla uwzględnienia interesów zawodowych osób odpowiedzialnych za zarządzanie operatorem systemu dystrybucyjnego w sposób pozwalający tym osobom działać niezależnie;

c) operator systemu dystrybucyjnego musi mieć skuteczne prawa podejmowania decyzji, niezależnie od zintegrowanego przedsiębiorstwa energetycznego, odnoszące się do środków koniecznych do działania, utrzymania lub rozwoju sieci. Nie powinno to zapobiegać istnieniu właściwych mechanizmów koordynacyjnych, które zapewniają ochronę praw spółki dominującej do nadzoru nad zarządem i działalnością gospodarczą w odniesieniu do rentowności aktywów spółki zależnej, co pośrednio reguluje art. 23 ust. 2. W szczególności umożliwia to spółce dominującej zatwierdzanie rocznego planu finansowego, lub innego instrumentu równoważnego, operatora systemu dystrybucyjnego i ustalenia globalnych limitów poziomów zadłużenia swojej spółki zależnej. Reguły te nie pozwalają spółce dominującej na udzielanie ani poleceń dotyczących bieżących działań, ani w odniesieniu do poszczególnych decyzji dotyczących budowy lub modernizacji linii dystrybucyjnych, które nie przekraczają warunków w zatwierdzonym planie finansowym lub innym instrumencie równoważnym.

d) operator systemu dystrybucyjnego opracowuje program zgodności określający środki podjęte dla zapewnienia eliminacji zachowań dyskryminacyjnych a także zapewnienia odpowiedniej kontroli przestrzegania tego programu. Program określa szczególne obowiązki pracowników dla osiągnięcia tego celu. Roczne sprawozdanie, określające podjęte środki, jest przedkładane, przez osobę lub jednostkę odpowiedzialną za kontrolę zgodności z programem, organowi regulacyjnemu określonemu w art. 23 ust. 1 oraz jest publikowane.

Państwa Członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1 i 2 do zintegrowanych przedsiębiorstw energetycznych obsługujących mniej niż 100 000 przyłączonych odbiorców, lub obsługujących małe, wydzielone systemy.

▼B

Artykuł 16

Zasady poufności w odniesieniu do operatorów systemu dystrybucyjnego

Nie naruszając przepisów art. 18 lub innego obowiązku prawnego nakazującego ujawnianie informacji, operator systemu dystrybucyjnego chroni poufny charakter sensytywnych informacji handlowych, które zgromadził w trakcie swojej działalności. Ujawnione informacje dotyczące jego własnej działalności, które mogą być handlowo korzystne, są udostępniane w sposób niedyskryminacyjny.

Artykuł 17

Operator systemu połączonego

Przepisy art. 10 ust. 1 i art. 15 ust. 1 nie stanowią przeszkody dla działalności operatora połączonego systemu przesyłowego i dystrybucji, który jest niezależny w swej formie prawnej, organizacji i podejmowaniu decyzji od innych działań niezwiązanych z funkcjonowaniem systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego i który spełnia wymagania określone w lit. a)–d). Reguły te nie stwarzają obowiązku oddzielenia własności udziałów połączonych systemów od przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo:

a) osoby odpowiedzialne za zarządzanie operatorem systemu połączonego nie mogą uczestniczyć w strukturach zintegrowanego przedsiębiorstwa energetycznego odpowiedzialnego bezpośrednio lub pośrednio za codzienne sterowanie wytwarzaniem lub dostawami energii elektrycznej;

b) muszą zostać podjęte odpowiednie środki w celu zapewnienia, że interesy zawodowe osób odpowiedzialnych za zarządzanie operatorem systemu dystrybucyjnego są uwzględniane w sposób, który zapewnia im zdolność niezależnego działania;

c) operator systemu dystrybucyjnego posiada skuteczne prawa podejmowania decyzji, niezależne od zintegrowanego przedsiębiorstwa energetycznego, dotyczące udziałów koniecznych do działania, utrzymania lub rozbudowy sieci. Nie powinno to stanowić przeszkody dla funkcjonowania właściwych mechanizmów koordynacji w celu zapewnienia ochrony praw nadzoru nad zarządem i działalnością gospodarczą spółki dominującej dotyczących zysku z udziałów w przedsiębiorstwie zależnym, co pośrednio reguluje art. 23 ust. 2. W szczególności umożliwia to spółce dominującej zatwierdzanie rocznego planu finansowego operatora systemu przesyłowego lub innego równoważnego instrumentu i ustalanie globalnych ograniczeń dotyczących poziomu zadłużenia spółki zależnej. Nie umożliwia to spółce dominującej wydawania instrukcji dotyczących codziennego funkcjonowania, ani w stosunku do poszczególnych decyzji dotyczących budowy lub ulepszania linii przesyłowych i dystrybucyjnych, które nie przekraczają warunków zatwierdzonego planu finansowego lub innego równoważnego instrumentu;

d) operator systemu połączonego opracowuje program zgodności określający środki podjęte w celu zapewnienia eliminacji zachowań dyskryminacyjnych a także zapewnienia właściwego nadzoru realizacji tego programu. Program określa szczególne obowiązki pracowników do realizacji tego celu. Osoba lub jednostka odpowiedzialna za nadzór programu zgodności składa organowi regulacyjnemu, określonemu w art. 23 ust. 1, i podaje do wiadomości publicznej roczne sprawozdanie wyszczególniające podjęte środki.

▼B

ROZDZIAŁ VI

ROZDZIAŁ KSIĘGOWOŚCI I PRZEJRZYSTOŚĆ KSIĘGOWA

Artykuł 18

Prawo wglądu do księgowości

1. Państwa Członkowskie lub każdy wyznaczony przez nie właściwy organ, łącznie z organami regulacyjnymi określonymi w art. 23, w stopniu koniecznym do wykonywania ich zadań, mają prawo wglądu do księgowości przedsiębiorstw energetycznych zgodnie z przepisami art. 19.

2. Państwa Członkowskie i każdy wyznaczony przez nie właściwy organ, łącznie z organami regulacyjnymi określonymi w art. 23, chronią poufny charakter sensytywnych informacji handlowych. Państwa Członkowskie mogą dopuścić do ujawnienia takich informacji, jeżeli okaże się to konieczne, aby umożliwić właściwym organom wykonywanie ich zadań.

Artykuł 19

Rozdział księgowości

1. Państwa Członkowskie podejmują niezbędne kroki w celu zapewnienia prowadzenia księgowości przedsiębiorstw energetycznych zgodnie z przepisami ust. 2–3.

2. Przedsiębiorstwa energetyczne, niezależnie od rodzaju własności i statusu prawnego, sporządzają, poddają kontroli i publikują swoje roczne sprawozdania finansowe zgodnie z przepisami prawa krajowego odnoszącymi się do rocznych sprawozdań finansowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, przyjętych zgodnie z czwartą dyrektywą Rady 78/660/WE z dnia 25 lipca 1978 r., w oparciu o art. 44 ust. 2 lit. g) (*) Traktatu, w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek ([1]).

Przedsiębiorstwa, które zgodnie z prawem nie są zobowiązane do ogłaszania swych rocznych sprawozdań finansowych, przechowują w swej siedzibie głównej jeden egzemplarz do wglądu publicznego.

3. Przedsiębiorstwa energetyczne przechowują w swej wewnętrznej księgowości, oddzielne sprawozdania finansowe dotyczące działalności przesyłowej i dystrybucyjnej, tak jak powinny to robić w przypadku prowadzenia tego rodzaju form działalności przez odrębne przedsiębiorstwa, w celu uniknięcia dyskryminacji, subsydiowania skrośnego i zakłócenia konkurencji. Przedsiębiorstwa prowadzą także sprawozdania finansowe, które mogą być skonsolidowane, odnoszące się do działalności dotyczącej energii elektrycznej niezwiązanej z przesyłaniem ani dystrybucją. Do dnia 1 lipca 2007 r. przedsiębiorstwa prowadzą oddzielne sprawozdania finansowe dla działalności dotyczącej dostaw dla uprawnionych odbiorców i dla działalności dotyczącej dostaw dla odbiorców nieuprawnionych. W sprawozdaniach finansowych określa się dochód wynikający z własności systemu przesyłowego/dystrybucyjnego. Gdzie stosowne, przedsiębiorstwa prowadzą skonsolidowane sprawozdania finansowe innych rodzajów działalności poza sektorem energetycznym. W tego rodzaju wewnętrznych sprawozdaniach powinien być umieszczony bilans i rachunek zysków i strat dla każdej z form działalności.

(*) Tytuł dyrektywy 78/660/EWG został zmieniony dla uwzględnienia renumeracji artykułów Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską zgodnie z art. 12 Traktatu z Amsterdamu; pierwotnym odnośnikiem był art. 54 ust. 3 lit. g).

([1]) Dz.U. L 222 z 14.8.1978, str. 11. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2001/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 283 z 27.10.2001, str. 28).

▼B

4. Audyt określony w ust. 2 w szczególności weryfikuje czy przestrzegane są zobowiązania unikania dyskryminacji i subsydiowania skrośnego określonych w ust. 3.

ROZDZIAŁ VII

ORGANIZACJA DOSTĘPU DO SYSTEMU

Artykuł 20

Dostęp strony trzeciej

1. Państwa Członkowskie zapewniają wdrożenie systemu dostępu strony trzeciej do systemu przesyłowego i dystrybucyjnego opartego na opublikowanych taryfach, mającego zastosowanie do wszystkich uprawnionych odbiorców i stosowanego obiektywnie, bez dyskryminacji w odniesieniu do użytkowników systemu. Państwa Członkowskie zapewniają, że te taryfy lub metody stosowane do ich obliczania są zatwierdzane przed ich wejściem w życie zgodnie z art. 23, a także zapewniają publikację tych taryf i metod – w przypadku gdy tylko metody zostają zatwierdzone – przed ich wejściem w życie.

2. Operator danego systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego może odmówić dostępu, jeśli nie dysponuje konieczną zdolnością. Odmowa musi być właściwie umotywowana, w szczególności mając na względzie art. 3. Państwa Członkowskie zapewniają, że w miarę potrzeb i gdy ma miejsce odmowa dostępu, operator systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego przedstawia istotne informacje o środkach, jakie byłyby konieczne dla wzmocnienia sieci. Strona żądająca takich informacji może być obciążona uzasadnioną opłatą odzwierciedlającą koszt przygotowania takich informacji.

Artykuł 21

Otwarcie rynku i wzajemność

1. Państwa Członkowskie zapewniają, że uprawnionymi odbiorcami są:

a) do dnia 1 lipca 2004 r. uprawnieni odbiorcy określeni w art. 19 ust. 1–3 dyrektywy 96/92/WE. Państwa Członkowskie publikują do dnia 31 stycznia każdego roku kryteria określające tych uprawnionych odbiorców;

b) najpóźniej od dnia 1 lipca 2004 r. wszyscy odbiorcy niebędący gospodarstwami domowymi;

c) od dnia 1 lipca 2007 r. wszyscy odbiorcy.

2. W celu uniknięcia zachwiania równowagi w zakresie otwierania rynków energii elektrycznej:

a) umowy na dostawy energii elektrycznej zawierane z uprawnionymi odbiorcami systemu innego Państwa Członkowskiego nie są zabronione, jeśli uznaje się, iż odbiorca jest uprawniony w obydwu wspomnianych systemach;

b) w przypadkach, kiedy następuje odmowa wykonania transakcji określonych w lit. a) ze względu na to, że odbiorca jest uprawniony tylko w jednym z dwu systemów, Komisja może zobowiązać stronę odmawiającą, uwzględniając sytuację na rynku i wspólny interes, do wykonania żądanej dostawy energii elektrycznej na wniosek Państwa Członkowskiego, na którego obszarze zlokalizowany jest uprawniony odbiorca.

▼B

Artykuł 22

Linie bezpośrednie

1. Państwa Członkowskie podejmują niezbędne środki, aby umożliwić:

a) wszystkim producentom energii elektrycznej i każdemu przedsiębiorstwu dostarczającemu energię elektryczną, jeśli Państwa Członkowskie dopuszczają ich istnienie, ustanowionym na ich obszarze, w celu zaopatrywania linią bezpośrednią ich własnych zakładów, spółek zależnych i uprawnionych odbiorców;

b) producentom energii elektrycznej i każdemu przedsiębiorstwu dostarczającemu energię elektryczną zasilanie linią bezpośrednią każdego uprawnionego odbiorcy na ich obszarze.

2. Państwa Członkowskie ustalają kryteria dotyczące przyznawania zezwoleń na tworzenie linii bezpośrednich na ich terytorium. Kryteria te muszą być obiektywne i niedyskryminacyjne.

3. Możliwość dostawy energii elektrycznej linią bezpośrednią, określoną w ust. 1, nie wpływa na możliwość zawierania umów na dostawy energii elektrycznej, zgodnie z art. 20.

4. Państwa Członkowskie mogą uzależnić przyznanie pozwolenia na budowę linii bezpośredniej od odmowy dostępu do sieci na podstawie, jeśli jest to właściwe, art. 20 lub od otwarcia procedury rozstrzygania sporów zgodnie z art. 23.

5. Państwa Członkowskie mogą odmówić zezwolenia na linię bezpośrednią, jeśli przyznanie takiego zezwolenia jest sprzeczne z przepisami art. 3. Odmowa musi być właściwie umotywowana.

Artykuł 23

Organy regulacyjne

1. Państwa Członkowskie określają jedną lub więcej właściwych jednostek, którym powierzają funkcję organów regulacyjnych. Organy te są całkowicie niezależne od interesów przemysłu energetycznego. Stosując ten artykuł, jednostki te są odpowiedzialne co najmniej za zapewnienie niedyskryminacyjnej, skutecznej konkurencji i wydajne funkcjonowanie rynku, monitorując w szczególności:

a) reguły zarządzania i alokacji zdolności połączeń wzajemnych, działając wspólnie z organem lub organami regulacyjnymi tych Państw Członkowskich, z którymi istnieją połączenia wzajemne;

b) wszystkie mechanizmy postępowania z ograniczeniem zdolności w obrębie krajowych systemów energetycznych;

c) czas potrzebny przedsiębiorstwu przesyłowemu i dystrybucyjnemu dla wykonania połączeń i napraw;

d) publikowanie przez operatorów systemów przesyłowego i dystrybucyjnego właściwych informacji dotyczących połączeń wzajemnych, korzystania z sieci i alokacji zdolności zainteresowanym stronom, biorąc pod uwagę konieczność traktowania poszczególnych informacji jako poufnych pod względem handlowym;

e) skuteczny rozdział księgowości, określony w art. 19, dla wyeliminowania możliwości istnienia subsydiowania skrośnego między działalnością wytwórczą, przesyłową, dystrybucyjną i dostawczą;

f) warunki i taryfy za przyłączenie nowych producentów energii elektrycznej dla zagwarantowania, że są one obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne, a w szczególności w pełni uwzględniają koszty i korzyści technologii różnych odnawialnych źródeł energii, rozproszonego wytwarzania i łącznej produkcji ciepła i elektryczności;

▼B

g) zakres w jakim operatorzy systemów przesyłowego i dystrybucyjnego wypełniają swe zadania zgodnie z art. 9 i 14;

h) poziom przejrzystości i konkurencji.

Organy ustanowione na mocy niniejszego artykułu publikują roczne sprawozdania w sprawie wyników ich działań monitorujących określonych w lit. a)–h).

2. Organy regulacyjne są odpowiedzialne za ustalanie lub zatwierdzanie, przed ich wejściem w życie, przynajmniej metod stosowanych do wyliczania lub ustanawiania warunków dla:

a) przyłączenia i dostępu do sieci krajowych, łącznie z taryfami za przesyłanie i dystrybucję. Te taryfy lub metody umożliwiają prowadzenie inwestycji w sieci w sposób zapewniający możliwość działania sieci;

b) zapewniania usług równoważenia sieci.

3. Niezależnie od ust. 2 Państwa Członkowskie mogą ustalić, że organy regulacyjne przedkładają dla uzyskania decyzji formalnych odpowiednim jednostkom w Państwie Członkowskim taryfy lub co najmniej metody określone w tym ustępie oraz zmiany określone w ust. 4. W takim przypadku odpowiednia jednostka ma uprawnienia do przyjęcia lub odrzucenia projektu decyzji przedstawionego przez organ regulacyjny. Te taryfy lub metody, lub zmiany do nich są publikowane wraz decyzją w sprawie ich formalnego przyjęcia. Każda odmowa przyjęcia projektu decyzji ze względów formalnych jest publikowana wraz z jej uzasadnieniem.

4. Organy regulacyjne mają prawo żądać od operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych, jeśli jest to konieczne, zmian warunków, taryf, reguł, mechanizmów i metod określonych w ust. 1, 2 i 3, dla zapewnienia ich proporcjonalności charakteru i niedyskryminacyjnego stosowania.

5. Każda ze stron zgłaszających skargę na operatora systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego odnoszącą się do zagadnień wymienionych w ust. 1, 2 i 4 może złożyć skargę do organu regulacyjnego, który, działając jako organ rozjemczy, wydaje decyzję w terminie dwóch miesięcy od otrzymania skargi. Okres ten może zostać przedłużony o dwa miesiące, jeżeli organ regulacyjny potrzebuje dodatkowych informacji. Okres ten może zostać przedłużony o dalsze dwa miesiące za zgodą wnoszącego skargę. Taka decyzja jest wiążąca, jeżeli nie zostanie unieważniona w wyniku odwołania.

Jeżeli skarga dotyczy taryf za przyłączenie dla nowych ważnych obiektów wytwarzania energii elektrycznej, wówczas okres dwumiesięczny może zostać przedłużony przez organ regulacyjny.

6. Każda ze stron, której to dotyczy i która ma prawo do składania skargi dotyczącej decyzji w sprawie metod podjętych w zastosowaniu ust. 2, 3 lub 4 lub gdy organ regulacyjny ma obowiązek zasięgać opinii dotyczących proponowanych metod, może najpóźniej w terminie dwóch miesięcy od publikacji decyzji lub propozycji decyzji, lub w krótszym terminie określonym przez Państwa Członkowskie, złożyć skargę do rozpatrzenia. Taka skarga nie ma skutku zawieszającego.

7. Państwa Członkowskie podejmują środki konieczne do tego, aby organy regulacyjne były w stanie wykonywać swoje obowiązki określone w ust. 1–5 w sposób skuteczny i sprawny.

8. Państwa Członkowskie tworzą odpowiednie i skuteczne mechanizmy regulowania, kontroli i przejrzystości w celu niedopuszczenia do nadużywania pozycji dominującej, w szczególności na szkodę odbiorców, i wszelkiego grabieżczego zachowania. Mechanizmy te uwzględniają przepisy Traktatu, w szczególności jego art. 82.

Do 2010 r. odpowiednie organy Państw Członkowskich dostarczają Komisji do dnia 31 lipca każdego roku, zgodnie z prawem

▼B

o konkurencji, sprawozdanie w sprawie dominacji rynkowej i zachowań antykonkurencyjnych i grabieżczych. Takie sprawozdanie zawiera ponadto przegląd zmieniających się struktur własnościowych i wszelkich praktycznych środków podejmowanych na poziomie krajowym dla zapewnienia dostatecznej różnorodności uczestników rynku lub praktycznych środków podejmowanych dla poprawy połączeń wzajemnych i konkurencji. Począwszy od 2010 r. odpowiednie organy przedkładają takie sprawozdanie raz na dwa lata.

9. Państwa Członkowskie zapewniają podjęcie właściwych środków, łącznie z postępowaniem administracyjnym lub karnym zgodnie z ich prawem krajowym, przeciwko osobom fizycznym lub prawnym odpowiedzialnym za nieprzestrzeganie reguł poufności nałożonych niniejszą dyrektywą.

10. W przypadku sporów transgranicznych decydującym organem regulacyjnym jest organ regulacyjny, w którego jurysdykcji znajduje się operator systemu, który odmawia prawa użytkowania lub dostępu do systemu.

11. Skargi określone w ust. 5 i 6 nie powodują uszczerbku dla wykonywania praw do apelacji, zgodnie z prawem Wspólnoty i prawem krajowym.

12. Krajowe organy regulacyjne przyczyniają się do rozwoju rynku wewnętrznego i jednakowych warunków działania poprzez wzajemną współpracę oraz współpracę z Komisją w przejrzysty sposób.

ROZDZIAŁ VIII

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 24

Środki zabezpieczające

W przypadku nagłego kryzysu na rynku energetycznym i zagrożenia dla bezpieczeństwa fizycznego lub bezpieczeństwa osób, urządzeń lub instalacji, lub integralności systemu, Państwo Członkowskie może czasowo podjąć niezbędne środki zabezpieczające.

Środki te muszą powodować jak najmniejsze zakłócenia w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego i nie mogą wykraczać poza to, co jest ściśle konieczne do pokonania powstałych nagle trudności.

Dane Państwo Członkowskie bezzwłocznie powiadamia o zastosowaniu takich środków pozostałe Państwa Członkowskie, jak również Komisję, która może podjąć decyzję, że Państwo Członkowskie musi zmienić lub uchylić te środki, w przypadku gdy powodują one zaburzenie konkurencji i zakłócają wymianę handlową w sposób niewspółmierny do wspólnego interesu.

Artykuł 25

Monitorowanie przywozu energii elektrycznej

Państwa Członkowskie powiadamiają Komisję, co trzy miesiące, o przywozie energii elektrycznej z państw trzecich, w kategoriach fizycznych przepływów, jakie miały miejsce w ciągu ostatnich trzech miesięcy.

Artykuł 26

Odstępstwa

1. Państwa Członkowskie, które są w stanie wykazać, że po wejściu w życie niniejszej dyrektywy istnieją poważne problemy w działaniu ich małych systemów wydzielonych, mogą wnieść o odstępstwo od stosow-

▼B

nych przepisów rozdziałów IV, V, VI, VII oraz rozdziału III w przypadku mikrosystemów wydzielonych, w związku z przebudową, modernizacją i rozszerzeniem istniejących zdolności; odstępstwo takie może być przyznane Państwom Członkowskim przez Komisję. Komisja informuje Państwa Członkowskie o tych wnioskach przed podjęciem decyzji z zachowaniem poufności. Decyzja taka jest publikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Niniejszy artykuł stosuje się także do Luksemburga.

2. Państwa Członkowskie, które po wejściu dyrektywy w życie, mają, ze względów natury technicznej, istotne problemy w otwarciu swego rynku dla niektórych ograniczonych grup odbiorców niebędących gospodarstwami domowymi określonymi w art. 21 ust. 1 lit. b), mogą wystąpić o odstępstwo od tego przepisu, które może być im przyznane przez Komisję na okres nieprzekraczający 18 miesięcy od daty określonej w art. 30 ust. 1. W każdym przypadku odstępstwo takie kończy się w dniu określonym w art. 21 ust. 1 lit. c).

▼M2

3. Estonii przyznane zostaje tymczasowe odstępstwo od stosowania art. 21 ust. 1 lit. b) i c) do dnia 31 grudnia 2012 r. Estonia podejmuje środki niezbędne do zapewnienia otwarcia jej rynku energii elektrycznej. Proces ten będzie przeprowadzany stopniowo podczas okresu referencyjnego w celu pełnego otwarcia rynku do dnia 1 stycznia 2013 r. W dniu 1 stycznia 2009 r. otwarcie rynku musi dotyczyć co najmniej 35 % zużycia. Estonia co roku informuje Komisję o progach zużycia, obejmujących dodatkowo odbiorców końcowych.

▼B

Artykuł 27

Procedura przeglądu

W przypadku, w którym wnioski ze sprawozdania określonego w art. 28 ust. 3, uwzględniające skuteczny sposób, w jaki w Państwach Członkowskich został zrealizowany dostęp do sieci – co otwiera drogę do całkowicie skutecznego, niedyskryminacyjnego i niezakłóconego dostępu do sieci – zawierają stwierdzenie Komisji, że niektóre zobowiązania nałożone niniejszą dyrektywą na przedsiębiorstwa (łącznie ze zobowiązaniami dotyczącymi rozdziału prawnego operatorów systemu dystrybucyjnego) nie są proporcjonalne do zamierzonych celów, wówczas Państwo Członkowskie, którego to dotyczy, może przedłożyć wniosek do Komisji o wyłączenie danego zobowiązania.

Państwo Członkowskie bezzwłocznie zgłasza wniosek Komisji, wraz z istotnymi informacjami koniecznymi dla wykazania, że wniosek ze sprawozdania potwierdzający skuteczny dostęp do sieci pozostaje w mocy.

W terminie trzech miesięcy od otrzymania wniosku Komisja wydaje opinię dotyczącą wniosku danego Państwa Członkowskiego i, gdzie stosowne, przedkłada wniosek do Parlamentu Europejskiego i Rady o zmianę odpowiedniego przepisu dyrektywy. Komisja może zaproponować, w propozycjach zmian dyrektywy, wyłączenie danego Państwa Członkowskiego z obszaru działania tych szczególnych wymagań, pod warunkiem zastosowania przez Państwo Członkowskie jednakowo skutecznych środków uznanych za właściwe.

Artykuł 28

Sprawozdania

1. Komisja monitoruje, dokonuje przeglądu stosowania niniejszej dyrektywy oraz przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie przed końcem pierwszego roku po wejściu w życie niniejszej dyrektywy całościowe sprawozdanie o postępach, kolejne sprawozdania są składane raz w roku. Sprawozdanie takie obejmie w szczególności:

▼B

a) zebrane doświadczenia i postępy poczynione na drodze do utworzenia pełnego i w pełni działającego rynku wewnętrznego energii elektrycznej, przeszkody utrudniające realizację tego celu, włączając w to kwestie dominacji, koncentracji rynkowej, zachowań grabieżczych i antykonkurencyjnych oraz ich wpływu na zakłócenia w działaniu rynku;

b) zakres, w jakim wymagania dotyczące rozdziału i taryfikacji zawarte w niniejszej dyrektywie były skuteczne w zapewnieniu uczciwego i niedyskryminacyjnego dostępu do systemu energetycznego Wspólnoty i równoważnego poziomu konkurencji, a także gospodarcze, społeczne oraz dotyczące środowiska konsekwencje otwarcia rynku energii elektrycznej dla odbiorców;

c) analizę zagadnień odnoszących się do poziomów zdolności przesyłowej oraz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej we Wspólnocie, w szczególności do istniejącej i przewidywanej równowagi między zapotrzebowaniem i dostawami energii, biorąc pod uwagę fizyczną zdolność wymian energii elektrycznej między obszarami;

d) szczególnej uwagi wymagają kroki podejmowane w Państwach Członkowskich dla pokrycia zapotrzebowania szczytowego i postępowania w przypadku niedoboru dostaw ze strony jednego lub więcej dostawców;

e) wprowadzanie odstępstw na mocy art. 15 ust. 2 mając na uwadze możliwe zmiany wartości progowych;

f) ogólną ocenę postępu osiągniętego w odniesieniu do dwustronnych relacji z państwami trzecimi, które produkują, wywożą lub transportują energię elektryczną, łącznie z postępem w integracji rynków, społecznych i odnoszących się do środowiska skutków handlu energią elektryczną i dostępu do sieci takich państw trzecich;

g) potrzebę ewentualnej harmonizacji wymagań niepowiązanych z przepisami niniejszej dyrektywy;

h) sposób, w jaki Państwa Członkowskie wprowadziły w praktyce wymagania dotyczące oznakowania energii zawarte w art. 3 ust. 6, a także sposób, w jaki zostały uwzględnione wszelkie zalecenia Komisji dotyczące tego zagadnienia.

Gdzie jest to stosowne, sprawozdanie to może obejmować zalecenia, dotyczące w szczególności zakresu i sposobu realizacji przepisów o oznakowaniu, łącznie z np. odniesieniami w sprawie istniejących źródeł informacji i zawartości tych źródeł, a mianowicie sposobu w jaki informacje o wpływie na środowisko w postaci co najmniej danych o emisji CO_2 i powstawaniu odpadów radioaktywnych w wyniku wytwarzania energii elektrycznej z różnych źródeł energii, mogą być udostępniane w sposób przejrzysty, łatwodostępny i porównywalny w krajach Unii Europejskiej, a także w sprawie sposobu, w jaki mogłyby zostać ulepszone środki podjęte w Państwach Członkowskich dla kontrolowania dokładności informacji dostarczanych przez dostawców, oraz w sprawie środków podjętych dla przeciwdziałania ujemnym skutkom dominacji i koncentracji na rynku.

2. Co dwa lata sprawozdanie określone w ust. 1 zawiera także analizę różnych środków podjętych przez Państwa Członkowskie dla realizacji zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych, wraz z badaniem skuteczności tych środków oraz, w szczególności, ich wpływem na konkurencję na rynku energii elektrycznej; w miarę potrzeb sprawozdanie to może zawierać zalecenia dotyczące środków, jakie należy podjąć na poziomie krajowym dla osiągnięcia wysokich standardów usług publicznych, lub środków mających na celu zapobieganie eliminacji rynku.

3. Komisja przekazuje, nie później niż dnia 1 stycznia 2006 r., Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, szczegółowe sprawozdanie opisujące postępy w tworzeniu rynku wewnętrznego energii elektrycznej. Sprawozdanie to obejmuje w szczególności:

▼B

— istnienie niedyskryminacyjnego dostępu do sieci;

— rozporządzenia będące w mocy;

— rozwój infrastruktury połączeń wzajemnych i bezpieczeństwa dostaw we Wspólnocie;

— zakres, w jakim pełne korzyści wynikające z otwarcia rynków przypadają małym przedsiębiorstwom i gospodarstwom domowym w odniesieniu do standardów usługi publicznej i powszechnej;

— zakres, w jakim rynki są w praktyce otwarte na skuteczną konkurencję, łącznie z aspektami dominacji, koncentracji rynkowej oraz zachowań grabieżczych lub antykonkurencyjnych;

— zakres, w jakim odbiorcy rzeczywiście zmieniają dostawców i renegocjują taryfy;

— zmiany cen, łącznie z cenami dostaw, w odniesieniu do stopnia otwarcia rynków;

— doświadczenie zgromadzone w czasie stosowania dyrektywy w odniesieniu do rzeczywistej niezależności operatorów systemu w przedsiębiorstwach zintegrowanych pionowo, a także czy zostały podjęte inne działania, obok funkcjonalnej niezależności i oddzielenia księgowości, których skutki są równoważne z rozdziałem w sensie prawnym.

Gdzie stosowne, Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie propozycję zmian, w szczególności dla zagwarantowania wysokiego standardu usług publicznych.

Gdzie stosowne, Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie propozycje zmierzające w szczególności do zapewnienia pełnej i skutecznej niezależności operatorów systemu dystrybucyjnego przed dniem 1 lipca 2007 r. Jeżeli jest to konieczne, propozycje te obejmują, zgodnie z prawem o konkurencji, kroki uwzględniające aspekty dominacji, koncentracji na rynku oraz zachowań grabieżczych lub antykonkurencyjnych.

Artykuł 29

Uchylenia

Dyrektywa 90/547/EWG traci moc z dniem 1 lipca 2004 r.

Dyrektywa 96/92/WE traci moc z dniem 1 lipca 2004 r. bez uszczerbku dla zobowiązań Państw Członkowskich dotyczących terminów wykonania i zastosowania wspomnianej dyrektywy. Odniesienia do uchylonej dyrektywy traktowane są tak jak odniesienia do niniejszej dyrektywy i odczytywane są zgodnie z tabelą korelacji w załączniku B.

Artykuł 30

Wykonanie

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie, najpóźniej do dnia 1 lipca 2004 r., przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy i niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.

2. Państwa Członkowskie mogą odroczyć wykonanie art. 15 ust. 1 do dnia 1 lipca 2007 r. Działanie takie nie powoduje uszczerbku dla wymagań zawartych w art. 15 ust. 2.

3. Przepisy przyjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określane są przez Państwa Członkowskie.

▼B

Artykuł 31

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 32

Adresaci

Niniejsza dyrektywa jest skierowana do Państw Członkowskich.

▼B

ZAŁĄCZNIK A

Działania dotyczące ochrony konsumentów

Bez uszczerbku dla reguł wspólnotowych dotyczących ochrony konsumentów, w szczególności dyrektywy 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ([1]) i dyrektywy Rady 93/13/WE ([2]), działania określone w art. 3 mają zapewnić, że odbiorcy:

a) mają prawo do zawarcia z ich dostawcą energii elektrycznej umowy, która określa:

   — nazwę i adres dostawcy;

   — zapewniane usługi, poziom jakości oferowanych usług, a także czas do pierwszego podłączenia;

   — typ oferowanych usług konserwacyjnych, jeśli są oferowane;

   — sposób, w jaki można otrzymać aktualne informacje dotyczące wszystkich obowiązujących taryf i opłat konserwacyjnych;

   — czas obowiązywania umowy, warunki odnowienia i zakończenie świadczenia usług oraz wygaśnięcie umowy, istnienie jakichkolwiek praw do odstąpienia od umowy;

   — wszelkich ustaleń dotyczących rekompensat i zwrotów opłat obowiązujących w przypadku niedotrzymania poziomu jakości usług określonego w umowie; oraz

   — metody uruchamiana procedury rozstrzygania sporów zgodnie z lit. f).

   Warunki są uczciwe i znane z wyprzedzeniem. W każdym przypadku informacje te powinny być dostarczane przed zawarciem lub potwierdzeniem umowy. Jeżeli umowy są zawierane przez pośredników, to powyższa informacja także jest dostarczana przed zawarciem umowy;

b) otrzymują stosowne powiadomienie o wszelkich zamiarach zmian warunków umownych i są powiadomieni o ich prawie do odstąpienia od umowy w momencie zawiadomienia. Usługodawcy bezpośrednio powiadamiają swych odbiorców o wszelkich podwyżkach opłat, w odpowiednim terminie, nie później niż jeden normalny okres rozliczeniowy po wejściu podwyżki w życie. Państwa Członkowskie zapewniają odbiorcom swobodę odstąpienia od umów, jeżeli nie akceptują oni nowych warunków, o których zawiadomił ich dostawca energii elektrycznej;

c) otrzymują przejrzyste informacje o obowiązujących cenach i taryfach, standardowych warunkach w odniesieniu do dostępu i korzystania z usług związanych z energią elektryczną;

d) otrzymują ofertę zawierającą szeroki wybór metod płatności. Każda różnica w warunkach uwzględnia koszty dostawcy w różnych systemach płatności. Ogólne warunki są uczciwe i przejrzyste. Warunki są przedstawione jasnym i zrozumiałym językiem. Odbiorcy są chronieni przed nieuczciwymi i mylącymi metodami sprzedaży;

e) nie ponoszą opłat z tytułu zmiany dostawcy;

f) korzystają z istnienia przejrzystych, prostych i niedrogich procedur rozpatrywania ich skarg. Takie procedury zapewniają szybkie i uczciwe rozpatrywanie skarg łącznie z systemem, jeśli jest zagwarantowany, zwrotu opłat i/albo rekompensat. Gdzie to możliwe, procedury te powinny być zgodne z zasadami wymienionymi w zaleceniu Komisji 98/257/WE ([3]);

g) mając dostęp do usługi powszechnej zgodnie z przepisami przyjętymi przez Państwa Członkowskie na podstawie art. 3 ust. 3, są poinformowani o swych prawach dotyczących usług powszechnych.

([1]) Dz.U. L 144 z 4.6.1997, str. 19.
([2]) Dz.U. L 95 z 21.4.1993, str. 29.
([3]) Dz.U. L 115 z 17.4.1998, str. 31.

▼B

ZAŁĄCZNIK B

Tabela korelacji

Dyrektywa 96/92/WE	Niniejsza dyrektywa	
artykuł 1	artykuł 1	Zakres stosowania
artykuł 2	artykuł 2	Definicje
artykuł 3 i art. 10 ust. 1	artykuł 3	Obowiązek świadczenia usługi publicznej i ochrona odbiorców
—	artykuł 4	Monitorowanie bezpieczeństwa dostaw
artykuł 7 ust. 2	artykuł 5	Reguły techniczne
artykuły 4 i 5	artykuł 6	Procedura przyznawania zezwoleń na budowę nowych zdolności
artykuły 4 i 6	artykuł 7	Przetargi na nowe zdolności
artykuł 7 ust. 1	artykuł 8	Wyznaczanie operatorów systemu przesyłowego
artykuł 7 ust. 3–5	artykuł 9	Zadania operatorów systemu przesyłowego
artykuł 7 ust. 6	artykuł 10	Rozdział operatorów systemu przesyłowego
artykuł 8	artykuł 11	Dysponowanie i równoważenie
artykuł 9	artykuł 12	Zasady poufności w odniesieniu do operatorów systemu przesyłowego
artykuł 10 ust. 2 i 3	artykuł 13	Wyznaczanie operatorów systemu dystrybucyjnego
artykuł 11	artykuł 14	Zadania operatorów systemu dystrybucyjnego
—	artykuł 15	Rozdział operatorów systemu dystrybucyjnego
artykuł 12	artykuł 16	Zasady poufności w odniesieniu do operatorów systemu dystrybucyjnego
—	artykuł 17	Operator systemu połączonego
artykuł 13	artykuł 18	Prawo wglądu do księgowości
artykuł 14	artykuł 19	Rozdział księgowości
artykuł 15–18	artykuł 20	Dostęp strony trzeciej
artykuł 19	artykuł 21	Otwarcie rynku i wzajemność
artykuł 21	artykuł 22	Linie bezpośrednie
artykuł 20 ust. 4–3 i art. 22	artykuł 23	Organy regulacyjne
artykuł 23	artykuł 24	Środki zabezpieczające
—	artykuł 25	Monitorowanie przywozu energii elektrycznej
artykuł 24	artykuł 26	Odstępstwa
—	artykuł 27	Procedura przeglądu
artykuł 25 i 26	artykuł 28	Sprawozdania
—	artykuł 29	Uchylenia
artykuł 27	artykuł 30	Wykonanie
artykuł 28	artykuł 31	Wejście w życie
artykuł 29	artykuł 32	Adresaci
	załącznik A	Działania dotyczące ochrony konsumentów